

HET PARIJS VAN HONGARIJE

Rockster Alice Cooper noemde Boedapest zelfs romantischer dan Parijs. Terecht. De stad heeft dezelfde charme en leent zich even goed tot eindeloos flaneren. Beter nog: je kunt zelfs urenlang koffiedrinken, aperitieven en tooghangen zonder dat je maandloon er meteen door is. In een van de vele *ruin bars*, het handelsmerk van de stad, in een prachtig art-nouveaucafé of op een superhip dakterras. **TEKST EN FOTO'S GAEA SCHOETERS**

H

Hongarije stond niet bepaald boven aan mijn lijstje met dringende vakantiebestemmingen. Mijn sympathie voor het huidige politieke regime is beperkt, en van een vorige doortocht herinnerde ik me vooral immense schnitzels, eindeloze zonnebloemvelden en snikhete vlaktes vol paprika. De braadpan van het voormalige Oostblok, zo stond het land in mijn herinnering gegrift. Gelukkig helpt het toeval ons soms een handje bij de herontdekking van een land dat we anders geen tweede kans zouden gunnen.

STAD ZONDER GRENZEN

Het universiteitsstadje Pécs promootte zichzelf een tijdlang als 'Borderless City'. Dat klinkt een tikje wrang, aangezien Hongarije precies aan die zuidgrenzen stevige hekken optrok om de vluchtelingenstroom uit het Midden-Oosten te stoppen. Maar de clash met de 'oprukkende islam', die maakt dat premier Viktor Orbán het als zijn christenplicht beschouwt om zich op te werpen als de beschermmer van de Europese buitengrenzen, is hier al eeuwenoud. De belangrijkste getuige van de Turkse periode van Pécs is de 'moskerk' op het centrale **Széchenyi-plein**, meteen het grootste nog overblijvende islamitische bouwwerk in Hongarije. Pascha Kassim Gasi bouwde ze ooit uit stenen van de gotische kerk die er voordien stond. Dat ze niet werd afgebroken nadat de Turken waren verdreven, dankt ze aan het feit dat ze vrijwel meteen weer als kerk werd gebruikt. Dat is trouwens nog steeds zo. De binnenkant is een

interessante mix van christelijke en islamitische elementen. Maar de fresco's achterin laten er geen twijfel over bestaan: daarop worden de barbaren met kromzwaarden zeer doeltreffend in mootjes gehakt.

Pécs heeft een mediterraan klimaat, en dus kuieren we uitgebreid door de stad. Er hangt een verlangen naar hipheid in de straten, dat zich manifesteert in talloze koffiebars, vaak met een leuk retro-interieur. Twee aanraders alvast: **Kafé Cooltour** aan de hoofdstraat en de **Balkán Bisztro** verderop, die ook lekker eten serveert. Elk Hongaars café dat zichzelf ernstig neemt, maakt zijn eigen limonade. Ideaal op warme zomerdagen. De jonge kerels achter de bar doen hun uiterste best om Engels, Duits of Frans te spreken – al een geluk, want in het Hongaars is zelfs 'we' een tongbreker.

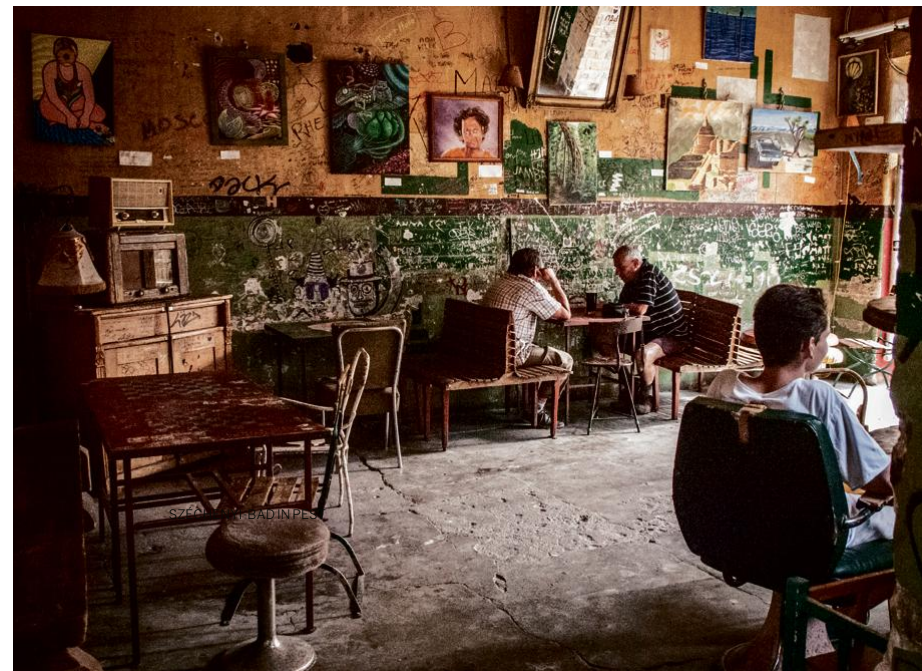
ORGELPUNT

De pleinen, kerken en musea zijn spic en span, alsof alles net is aangelegd en nu wacht op een stroom toeristen. Toch klopt er iets niet helemaal, want heel wat restaurantjes die een paar jaar geleden nog prima scoorden op TripAdvisor, staan alweer leeg. Alsof de gebeurtenis waarop de stad met ingehouden adem wacht alweer voorbij is. Dat blijkt te kloppen: een bezoek aan de – overigens uitstekende – toeristische dienst leert ons dat Pécs in 2010 culturele hoofdstad van Europa was. Vandaar al die renovaties, die een beetje afsteken bij de achterstraatjes, die veel weg hebben van een vervallen filmdecor. Vooral de site rond de oude

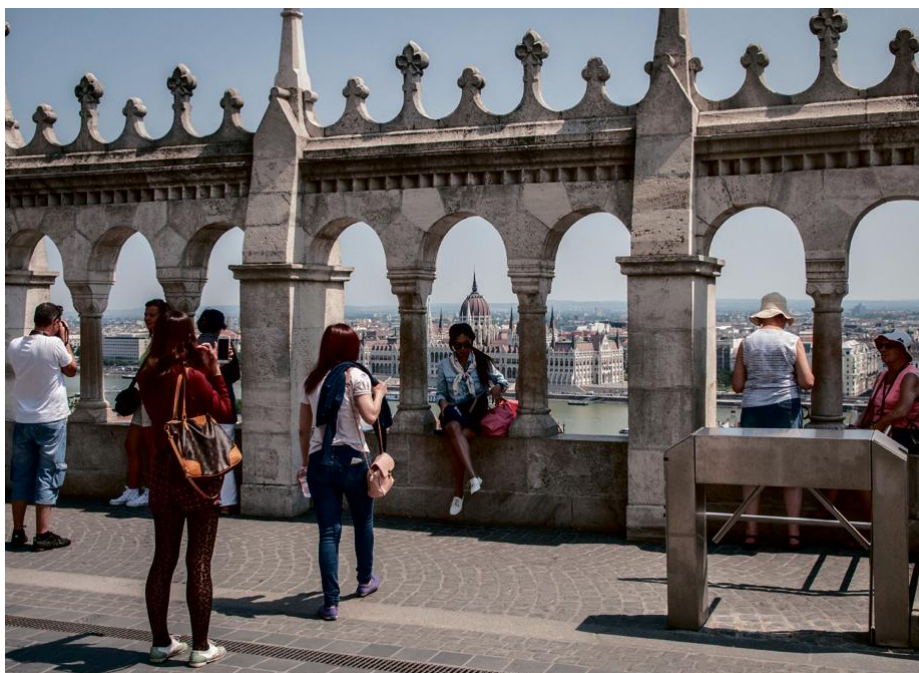
Zsolnay-porseleinfabriek, het paradepaardje van de stad, ligt er verlaten bij. Tegen de avond klimmen we de **Tettye-heuvel** op, door een wirwar van kleine straatjes. Hier buiten de stadswallen voelt de stad meteen een pak authentieker aan. Boven strekt een prachtig park zich uit. De botanische tuin is helaas al gesloten, maar je hebt van hieruit wel een fantastisch uitzicht over de stad. Tussen de robuuste stadsmuren vallen vooral de veelkleurige daken op, zoals dat van het oude postgebouw. Dichterbij ligt de basiliek, waar de Hongaarse componist Franz Liszt ooit speelde. Het orgel schijnt een heel bijzondere klank te hebben, iets wat ik helaas niet kan bevestigen omdat ik met hoogtevrees en bibberende knieën vastzat in de toren toen het begon te spelen. Pécs mag dan klein zijn, er is best wel wat te zien. Het **Vasarely-museum**, bijvoorbeeld, want de grootmeester van de opart is hier geboren. Maar je kunt natuurlijk ook gewoon van *cukrászda* naar *cukrászda* dwalen en proefondervindelijk uittesten waar ze de lekkerste taartjes of het romigste ijs verkopen. En je hebt grotendeels het rijk voor je alleen, veel toerisme is hier nog niet. De goedkope drank en het lekkere weer trekken wel wat groepjes jonge backpackers aan, maar gelukkig is het stadje te klein om een echte low-cost-vrijgezellenweekendbestemming te worden, zoals Praag.

OOST NOCH WEST

'Wie van Moskou naar Boedapest reist, waant zich in Parijs', zei György Ligeti ooit. De Roemeense componist »

▼ SZÉCHENYI-BAD IN PEST ► EEN RUINBAR IN BOEDAPEST

VISSERBASTION, BOEDAPEST

GIDS CITYTRIP IN BOEDAPEST EN PÉCS

gaf hier jarenlang les aan het conservatorium, dus hij kan het weten. Licht het aan de brede boulevards, aan de bouwstijl of aan de rivier die zich door de stad slingert? De Hongaarse hoofdstad heeft inderdaad iets van de lichtstad aan de Seine. Nochtans is de koningin van de Donau veel minder homogeen. Alleen al de twee stadsdelen Boeda en Pest verschillen grondig van elkaar. Grof gesteld zou je kunnen zeggen dat Boeda het oude centrum herbergt, met de **Burchtheuvel**, het **Koninklijk Paleis**, de kleurrijke **Matthiaskerk** en het **Visserbastion**. Als je tussen de liggende leeuwen van de **Kettingbrug** door terugwandelt naar het veel hippere Pest, kom je op de kademuur zestig paar bronzen schoenen tegen, een herdenkingsmonument voor de Joden die tijdens de Tweede Wereldoorlog door de Pijlkruisers werden omgebracht. De geschiedenis van het Joodse getto wordt toegelicht in het museum van de grote synagoge in de Dohány utca. In de **herinneringstuin** liggen de 2.000 onbekende slachtoffers begraven. Volgens Jeremy Irons is de Joodse wijk het ideale startpunt voor een verkenning van de stad. De acteur verloor zijn hart aan de stad tijdens de opnames van zijn eerste film, *Nijinsky*, en keerde vaak terug, onder andere voor de prestigieuze reeks *The Borgias*. Boedapest fungeert wel vaker als filmset, vooral voor spionagefilms, zoals John Le Carré's cultreeks *Tinker, tailor, soldier, spy*. Maar misschien is het, meer nog dan de Oostbloksfeer, de veelzijdigheid van de stad die de filmmakers verleidt. Boedapest is

overal en nergens, Oost en West, vroeger en nu. Voor de opnames van *Evita* werd de stad zelfs even Buenos Aires. Ook Anthony Hopkins komt hier graag. Een van zijn favoriete plaatsen is de **Sint-Stephanusbasiliek**, waar de rechterhand van de heilige Sint-Stephanus bewaard wordt. Het lugubere relikwie werd na de oorlog meegenomen door de geallieerden. Fascinerende gedachte, dat een overwinningsleger in 1945 aan de wandeling ging met de hand van een dode heilige. Queen was dan weer de eerste westerse rockband die er speelde, in 1986 al, lang voor de val van de Muur dus. Ze namen er ook hun concertfilm *Hungarian rhapsody: Queen live in Budapest* op. Goed voor hilarische footage van Freddie Mercury, die tijdens een cruise op de Donau naar het indrukwekkende **parlementsgebouw**, een van de architectonische hoogtepunten van de stad, wijst en vraagt: 'Is dat te koop? Hoeveel slaapkamers heeft het? En zijn er genoeg kamers voor het personeel? Oeps, dat mag ik

zeker niet zeggen in een communistisch land?'

UNDERGROUNDSPUL

Boedapest is een levendig geheel, een puzzel van architecturale stijlen die vrolijk naast elkaar bestaan. In een straat tref je authentieke art-nouveauwoningen – in wisselende staat –, Sovjetbetonbouw en hypermoderne glasgevels. Datzelfde eclecticisme geldt voor de cafés, die het bruisende hart vormen van Pest. Het **New York Café** werpt je terug in de tijd, tot midden in de belle époque. De legende wil dat de schrijver Ferenc Molnár op de openingsavond de sleutels in de Donau gooide zodat het nooit zou sluiten, en kijk: ook vandaag nog lokken de gouden zuilen en de sierlijke trapleuningen de beau monde naar binnen.

Intussen evenzeer een instituut is **Szimpla kert**, de oermoeder van de *ruin bars* die zo typisch zijn voor de stad. Deze pop-upcafés doken op in leegstaande panden die werden gekraakt en vervolgens omgevormd tot café. De inrichting varieert van regelrecht schroot tot hippe vintage. Helaas lijdt de formule enigszins onder haar eigen succes. Sommige ruïnabars zijn intussen zo bekend dat er alleen nog toeristen komen. Wie het echte undergroundspul wil vinden, volgt het best gewoon zijn neus en niet de reisgids, want de adressen wisselen zo snel, dat je vooral geluk moet hebben om op het goede moment op de goede plek langs te komen. **Brody Studios** is dan weer dé plek waar de culturele jetsch zich ophoudt. Helaas »

DE HONGAARSE
HOOFDSTAD
HEEFT IETS
VAN PARIJS.
NOCHTANS IS
DE KONINGIN
VAN DE DONAU
VEEL MINDER
HOMOGEEËN

GIDS

CITYTRIP IN BOEDAPEST EN PÉCS

kom je er zonder lidkaart niet in, behalve op de filmavonden. En wie graag de hele stad aan zijn voeten ziet liggen terwijl hij in een transat van zijn cocktail nipt, moet naar de **360 Bar**, een dakterras dat zo trendy is dat je bijna verdrinkt in de stroom Instagramfoto's die er gemaakt worden. Maar, het moet gezegd, zelfs daar is de gin-tonic betaalbaar en de sfeer ontspannen.

BADEN BADEN

'Some like it hot!' knipoogt Tony Curtis aan het eind van de reclamespot voor Boedapest die hij opnam. De acteur uit de Monroe-klassieker met diezelfde titel is dan ook een Hongaar. Geen idee waarop hij met de bijbehorende vette knipoog zinspeelt – er is op dat moment een nogal schaars geklede dame in beeld – maar met een beetje goede wil zou je kunnen denken dat hij het over de thermen heeft. Want wie Boedapest zegt, zegt baden. Elke dag borrelt hier maar liefst 70 miljoen liter warm water op uit de 118 natuurlijke bronnen onder de stad. Daar vul je meer dan een zwembadje mee, zomer en winter. Afhankelijk van je smaak kun je opteren voor de klassevolle **Gellért**-baden in Boeda, of het neo-barokke **Széchenyi**-bad in Pest, waar veel meer Hongaren komen. In de buitenbaden wordt geschaakt, binnen, waar de baden kleiner en heter zijn, praten mannen met elkaar. Tegenover ons slaat een Rus met een groot kruis om zijn hals zijn armen om de schouders van zijn twee zonen; het tafereel doet denken aan *De jacht* van Enki Bilal,

waar in de baden politieke complotten worden beraamd. Maar die tijd is voorbij, ook hier heeft de globalisering haar intrede gedaan. Onder een van de fonteintjes zit een buikige Indiër toe te kijken hoe zijn kinderen stoeien in de stroomversnelling.

Als we na het zwemmen terugwandelen naar de stad, staat de vollemaan hoog boven het **Heldenplein**. Een Hummer-limousine scheurt voorbij. Uit het open dak wuift een bruid naar de voorbijgangers terwijl haar bruidegom met zijn iPhone foto's maakt. Misschien vat dat bizarre beeld wel de essentie van de stad, die eeuwig twijfelt tussen Oost en West en beide in zich probeert te verenigen. Auteur M. John Harrison omschreef Boedapest als 'een bij elkaar gedroomde stad, waar het exuberante beeld dat het Oosten van het Westen heeft, samenvloeit met de hallucinatie van Westen over het Oosten. Een soort kruising van Wenen en Parijs, een imitatie van een imitatie.'

COMMERCIEËLE CONVERSIE

Of, zoals de barman het later die avond samenvat als hij het volgende rondje op tafel zet: 'Boedapest, dat is hedonisme tussen de ruïnes van het communisme.' Dat klopt, al zijn de sporen van dat communisme bijna volledig uit het straatbeeld verdwenen. Bijna. Wie, zelfs na een bezoek aan het **Terrorhaza Museum**, dat in één moeite door de terreur van het fascistische bewind van de Pijlkruisers en die van het communisme belicht, toch noch een golf van Oostbloknostalgie voelt opkomen,

kan altijd naar **Memento Park**: de Hongaren zijn zo slim geweest alle standbeelden die tegen de vlakte gingen bij de val van het communisme niet te vernielen, maar ze daar samen te brengen. Commerciële conversie van het verleden, dat is de geest die deze stad aanstuurt. Maar hoe zorgvuldig de stad ook omspringt met haar verleden, ook Boedapest ontsnapt niet aan de uniformisering waar alle Europese hoofdsteden dezer dagen onder lijden: op het gelijkvloers zien ze er steeds identieker uit. Want ook hier hebben H&M, Zara en Starbucks hun intrede gedaan. Maar wie zijn blik een verdieping hoger richt, vindt meteen de authentieke geest van de stad weer terug, in al haar verscheidenheid. Dus ga, ga nu, ga snel, kijk omhoog en geniet.

PRAKTISCH

- Lowcostmaatschappijen zoals Ryanair & Wizzair vliegen op Boedapest vanuit Charleroi.
- Pécs is makkelijk per trein bereikbaar vanuit Boedapest. Het is ook een halte op het treintraject tussen Sarajevo en Wenen, voor wie graag verder reist.
- Op Instagram krijg je een aardig beeld van de stad dankzij @everydayBoedapest, een project van het Robert Capa Contemporary Photography Centre dat twaalf Hongaarse fotografen vroeg een tijdlang snapshots van hun stad te posten.

EINDE